

יום כיפור (5)

סודרו כל כוונות התפילות עפ"י האר"י ז"ל, ומובא שם שבעשרת ימי תשובה ובימי ספירת העומר אין לכוון את הכוונות שמכוונים בכל ימות השנה, אלא ישנן כוונות מיוחדות לימים אלו. זאת משום שבכל יום ויום השפע היורד הוא "כמים הנובעים טיפין טיפין", טיפות בודדות של שפע, ואילו בימים אלו נפתחים 'ארובות השמים', מושפע עלינו שפע אין קץ. ישנן שתי צורות לעבודת ה'. האחת, והיא עיקר עבודתנו, שהאדם בונה את עצמו, עובד על היראת שמים שלו, אל אהבת ה', על לימוד התורה וכו'. והצורה השניה היא, שהאדם עובד ומתפלל לסייעתא דשמיא, שהקב"ה מצידו ירומם אותו.

רב פינקוס זצ"ל בספרו "אלול ימים נוראים"

מדוע נקרא "יום כיפורים" בלשון רבים ולא "יום כיפור".
"ותתן לנו את יום הכיפורים הזה"

מה פשר הלשון "יום כיפורים", בלשון רבים, ולא "יום כפור" כמו שנקרא יום סליחה, יום מחילה? ה"דרכי משה" פירש (סימן תרכ"א): שזה מפני שהוא כפרה לחיים ולמתים, וכן כתב ה"רוקח".

והקשה הבעל "ישועות יעקב": לרבנן, הסוברים שיום הכיפורים אינו מכפר בלי תשובה, במה יתכפרו נפשות המתים, והלא הם אינם יכולים לעשות תשובה, ומה מועיל להם יום הכיפורים ללא תשובה? והוא מבאר באופן נפלא: הלא רוב בני האדם הולכים לעולמם באמצע השנה ורק אחד מאלף מת במוצאי יום הכיפורים, ואם כן איך יכפר על העוונות שבין יום כיפורים ליום המיתה, הלא על כך לא כיפר יום הכיפורים שקדם לעוונות אלו? אלא, זו הכוונה ביום הכיפורים הוא כפרה גם למתים, כלומר: לאותם המתים שמתו בשנה החולפת, על העוונות שעשו במוצאי יוה"כ עד יום מותם, כי מה שבדרך כלל יוה"כ אינו מכפר בלי תשובה הוא משום שכיון שעשרת ימים אלו מסוגלים לתשובה, ואם לבו לב אבן ואינו שב בתשובה, אין הוא ראוי שיוה"כ יכפר עליו, אבל מי שמת באמצע השנה, ולא הספיק לשוב, אזי עצם היום מכפר עליו.

ספר "כמוצא שלל רב, ימים נוראים"

מידת אמת

"רב חסד ואמת"

אחד מי"ג מידות הרחמים הוא "אמת". שאל רבי ישראל מויזניץ זצ"ל: לכאורה קשה איך מידת אמת היא מי"ג מידות של רחמים הלא אמת היא דין? וביאר בדרך בדיחותא, ישנם בני אדם שמחזיקים את עצמם לצדיקים, ובאמת אינם צדיקים. והנה אמרו חז"ל (יבמות קיא.): הקב"ה מדקדק עם הצדיקים כחוט השערה. אם

כאילו התענה תשיעי ועשירי

על הפסוק (ויקרא כג, לב): "ועיניתם את נשפותיכם בתשעה לחודש", דרשו חז"ל (יומא פא:): וכי בתשעה מתענין? והלא בעשירי מתענין, אלא לומר לך: כל האוכל ושותה בתשיעי, מעלה עליו הכתוב כאילו התענה תשיעי ועשירי. מהי המעלה המיוחדת של האכילה בתשיעי, עד שנחשב כאילו התענה תשיעי ועשירי? רבינו יונה ב"שערי תשובה" (שער ד אות ה-י) מביא שלשה הסברים:

(א) כי הראה שמחתו בהגיע זמן כפרתו, ותהיה לו לעדה על דאגתו לאשמתו, ויגונותיו לעונותיו. האכילה בתשיעי היא ביטוי לצער וליגון שלו על העוונות, ועל השמחה בכפרתו.

(ב) כי בשאר הימים טובים אנחנו קובעים סעודה לשמחת המצוה, כי יגדל וישגא מאוד שחר השמחה על המצוות... ומפני שהצום ביום הכיפורים, נתחייבנו לקבוע סעודה על שמחת המצוה בערב יום כיפורים. האכילה בתשיעי היא בעצם סעודת יום טוב של יום הכיפורים.

(ג) למען נתחזק להרבות תפילה ותחנונים ביום הכיפורים ולשית עצות בנפשנו על התשובה ועיקריה. האכילה בתשיעי נועדה להתחזק ולאסוף כוחות לעבודת יום הכיפורים.

האכילה בתשיעי אמורה לבטא את שמחתו העצומה של האדם על הכפרה שיזכה לה למחרת, ביום הכיפורים. אולם, האם הוא באמת מודע למעלה העצומה של כפרת העוונות של יום הכיפורים? ספק רב. כי אילו באמת היה מודע לכך, עבודת יום הכיפורים שלו היתה נראית אחרת לגמרי.

ספר "יחי ראובן, ימים נוראים טובות"

הבדל בין יום כיפור לכל השנה

כשמתכוונים בענייניו של יו"כ לעומת שאר ימות השנה, ישנה לכאורה אי בהירות. מצד אחד בכל השנה אנו גם כן מתפללים, לומדים וכו', ומאידך אנו אומרים שהכל תלוי ביום כיפור. לאמיתו של דבר, שאר ימות השנה ועשרת ימי תשובה הם שתי סוגיות נפרדות לגמרי. הדבר דומה למערכת השמים, שיש בה שתי מערכות של גלגלים: מערכת אחת כוללת את השמש הירח והכוכבים וגלגל אחד מסובב את כולם, ובנוסף יש לשמש גלגל משלה ולירח גלגל משלו. יום כיפור הוא כעין 'גלגל' המסובב את הכל. בנוסף לכך לכל יום ויום יש גם את ה'גלגל' שלו, את העבודה שלו, את התפילות שלו. אבל יום כיפור הוא מסובב את הכל, הכל תלוי ביום זה. ביטוי לכך אנו מוצאים בסיפור הרש"ש, בו

הלכה: נעלי עץ, נעליים עם חלקי עור וכו' או רצועות מעור.

כתב השו"ע (סי תריד ס"ב) אסור לנעול סנדל או מנעל של עור וכו' אפילו של עץ ומחופה עור אסור. בפסקי תשובות (אות ב) כתב: והרבה אחרונים כתבו שמי שאפשר לו טוב שיחמיר שלא ילבש נעליים מעץ אפילו אין בהם כלל חיפוי עור. ודע, כי נעל מבד או גומי וכדומה שמחופה בעור אפילו במקצתה אסור לנעול אותם אפילו אם רק הסוליה מעור אסור, ויש מחמירים אף בנעלים שיש בתוכם רצועות עור כדי להחזיק את התפירות, ויש אומרים שסנדל ונעלי בית שאינם עשויים מעור אלא שיש להם רצועת עור מעל כף הרגל העשויה להחזיק את הנעל שלא תשמט מהרגל מותר ללבושם.

ספר "פסקי תשובות" חלק ו'

פתגם: איך דבר שמקיים אהבת רעים, יותר מהכרת הטוב ספר "שמחלה"

חקירה: חצי שיעור בטומאה

אינו מטמא משום שאין בו כלל דין טומאה, או שנגיעה בו לא נחשבת נגיעה (קובץ שיעורים פסחים קפב: נראה שרק לא נחשבת נגיעה.)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: לכלב תשליכו

הגאון רבי אליהו קלצקין, רבה של לובלין, היה אומר: מצינו בגמרא פסחים: המספר לשון הרע ראוי להשליכו לכלבים. נשאלת השאלה, מה ענין לשון הרע לכלבים? אלא, המדבר לשון הרע הוא בדרגה נחותה מזו של הכלב, שכן הכתוב מעיד על הכלבים, כי ידעו לשמור לשונם: ולבני ישראל לא יחרץ כלב לשונו. לפיכך אדם שאינו יודע לשמור לשונו ומדבר לשון הרע, אכן ראוי להשליכו לכלבים.

ספר "חד וחלק" חלק ג' (דף קעז)

שבת שלום, גמר טוב

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, אברהם בן רבקה, מאיר בן גבי זווירה, אליהו בן תמר, ראובן בן איזא, ששא בנימין בין קארין מרים, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, ראובן בן איזא, שמחה ג'וזת בת אליז, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, פייגא אולגה בת ברנה, יוסף בן מייכה, רבקה בת ליזה, ריש'רד שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, יעקב בן אסתר, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה, רפואה שלימה ולידה קלה לרבקה בת שרה, יעל רייזל בת מרטיין היימה שמחה. זיווג הגון לאלודי רחל מלכה בת חשמה. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ילי יעל, שלמה בן מנחה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים.

כן אם ידין אותם הקב"ה כפי שהם מחזיקים את עצמם לצדיקים, מגיע להם עונש גדול, אך הקב"ה מרחם עליהם ודן אותם כפי שהם באמת, ואין מגיע להם עונש כל כך. אם כן מדת אמת הוא רחמים, שעל ידי האמת נתעורר עליהם רחמים. ונראה להוסיף ולבאר לפי זה, כוונת הפסוק (תהלים סב) "ולך ה' חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו", רבים התקשו בהבנת הכתוב, וכי חסד הוא להקב"ה שמשלם לאדם שעמל וקיים מצוות בעולם הזה, הלא לשם זה הורידנו לעוה"ז לקיים מצוות ולקבל שכר. אלא, החסד הגדול שהקב"ה משלם לאדם 'כמעשהו', ולא כפי שהוא מחשיב את עצמו לאדם צדיק אשר מגיע לו עונש לפי דרגתו, אלא הקב"ה משלם לו כפי מה שהוא באמת.

ספר "אוצרות התורה אלול ר"ה, יורה"כ"

ועיניתם את נפשותיכם!

מקשים העולם, מדוע נקרא עינוי מאכילה ושתייה עינוי הנפש, והלא זהו עינוי של הגוף, ואילו הנפש אינה מתענה בזה. קושיה מעין זו הקשו לגבי תלונות בני ישראל על המן: "ועתה נפשנו יבשה אין פל פלתי אל המן עינינו" (במדבר יא, ו), וגם כאן לכאורה אינו מובן מדוע אמרו "נפשנו יבשה", והלא הם דיברו על ענין האכילה שהגוף הוא זה שנהנה ממנו?

ומתרצים בשם הרב מטשיבין זצ"ל, שהרי על המן ברכו רק ברכה אחת: "המוציא לחם מן השמים" לפני אכילתו, וברכת המזון לאחריו, אך ברכות בורא פרי העץ, אדמה ושהכל, בורא נפשות רבות ואשר יצר, לא יכלו לברך, ממילא גם הנפש היתה יבשה. הוא הדין לגבי יום הכיפורים, זה היום היחיד בשנה שבו כמעט בלתי אפשרי לברך מאה ברכות, ולכן יש בו גם עינוי הנפש.

ומתוך האור "עשרת ימי תשובה, יום כיפור"

כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם

נאמר בפסוק: "כי לא על הלחם לבדו יהיה האדם, כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם" (דברים ח, ג). פירוש הפסוק, כשאדם אוכל פרוסת לחם, לא הלחם הוא המחיה אותו, אלא "מוצא פי ה'", אשר על ידו בא הלחם לעולם, הוא אשר מחיה אותו. כך מקובל מפי הקדמונים שזה השורש של כל האכילה ושתייה. הקב"ה משפיע שפע לעולם, ואנו מקבלים את השפע מהקב"ה דרך האכילה והשתייה. ביום כיפור, יום שאנו שובתים מאכילה ושתייה, אין אנו מקבלים את השפע מהקב"ה דרך האכילה והשתייה, אלא ישירות מהקב"ה. הקדמונים מביאים שביום כיפור ישנם חמשה עינויים וכנגדם חמש תפילות, וכמו שבכל יום אנו ניזונים מלחם ומים, ביום זה אנו ניזונים מחמש התפילות, ערבית, שחרית, מוסף, מנחה ונעילה. ולא רק שהנשמה ניזונית מחמש התפילות, אלא גם הגוף עצמו נהנה וניזון, בדיוק כמו שהוא נהנה מאכילת לחם ושתיית מים.

רב פינקוס זצ"ל בספרו "אלול ימים נוראים"

